

LJUDSKI GLAS

Glasilno „Kmetško-delavske zveze“

Izhaja vsako sredo in stane za vse leto 72 K, za pol leta 36 K, za četrt leta 18 K, na mesec 6 K; posamezna številka 2 K. — V inostranstvu razmeroma več.

Vse dopise in pošiljatve za uredništvo in upravništvo „Ljudskega glasu“, kakor tudi za tajništvo K. D. Z. pošiljajte frankirane na naslov: Ljubljana, poštni predal 168. Poštne proste so le reklamacije. Ustmena poročila: v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/1.

Vsem našim naročnikom!

Ker se je zopet zvišala cena tiska, smo bili prisiljeni zvišati naročnino za „Ljudski glas“ na 1½ dinarja mesečno, 4½ dinarja četrtletno, 9 dinarjev polletno ali 18 dinarjev celoletno z veljavnostjo od 1. novebra t. l.

Upravništvo.

Na poti iz teme.

Stoletja je živelo slovensko ljudstvo v temi. Vodili so ga ljudje, ki so imeli interes na tem, da nikjer ne izpregleda.

Zavedali so se ti „voditelji“, da bo njihove slave takoj konec, kakor hitro bo pričelo ljudstvo samo razmišljati o svoji usodi. Da to preprečijo, so se izognili vsaki stvarni politiki, vodili so kratko vso politiko le okoli osebnih vprašanj. Razdelili so se lepo v dva tabora, eden je imel nalogo, da razne voditelje hvali in povzdiguje, drugi da jih graja in ponižuje. Desetletja so najprimer prežvekali lastnosti dr. Sušteršiča, eni so ga povzdigovali v nebo, drugi ga devali v peklo...

Kdo se bo potem čudil, da socialne ideje med našim ljudstvom niso našle pravih tal. Socializem je gospodarski nauk, ki ga morejo razumeti le ljudje, ki so vajene misliti s svojo glavo. Teh se pa v taki politiki, kakršna je bila slovenska, ni vzgojilo. Ali naj se bojuje za socialne pravice človek, katerega so celo življenje učili hlapčevske ponižnosti in pasjega spoštovanja do „višjih“? Kako naj prične samostojno razmišljati človek, ki so mu vcepili v kri nauk: „moli in delaj!“ (drugo bo samo prišlo).

Kakor je razumljivo, zakaj afriški divjak ne piše romanov, tako je jasno, da človek brez hrbtenice ne hodi po konci, ne gleda naprej — v prihodnost, temveč v tla — v temo.

Vsakdo, ki je hotel pomagati našemu ljudstvu do boljših dni, se je moral zavedati, da mu je treba predvsem pokazati pot iz teme. Tudi to je bilo težko, kajti človek, ki se je rodil in dorastel v ječi, ne ve, kaj je svoboda, pa si jo zato tudi ne poželi. Pa če ga s silo naženete ven, vam bo zameril, kajti na svobodi ima človek razne naloge, na katere mora sam misliti, predvsem si mora poiskati kruha, stanovanje itd., dočim so mu v ječi vse to poskrbeli drugi. Čisto razumljivo je, da si spočetkoma želi nazaj v ječo, dokler ne spozna, da ima svoboda sicer slabe, da pa ima še več dobrih stvari.

Pred takim položajem so se nahajali oni sodrugi, ki so pričeli med slovenskim ljudstvom učiti temeljne resnice socializma:

Če hočeš ljudstvo biti svobodno, si moraš svobodo izvojevati! Moraš se organizirati v mogočno armado, kajti vsak posameznik sam zase se rešiti ne more!

S skrajnim nezaupanjem so ljudje poslušali te nauke, vajeni so bili na prazne obljube. Pa počasi je šlo, pričel je eden, za njim drugi, prišlo jih je deset, sto in danes nas je na tisoče, ki se zbiramo pod zastavami razrednih delavskih organizacij.

Delo v delavskih organizacijah je težko. Sto in stokrat prihajajo zaupniki v položaj, da oni člani, ki se še niso otresli meščanske vzgoje, zahtevajo od njih stvari, katere z razrednim bojem nimajo nikakršnih stikov.

Gorje zaupniku, če ne natoči v takem položaju prosilec čistega socialističnega vina. Socializmu škoduje več, kot oni meščanski politik, ki zavestno tira ljudi v temo.

Zaupnik, socialist, mora članstvu vedno in povsod povedati vso resnico, če ravno obstoja bojazen, da se jim bo zameril. Če vidi, da hočejo člani izvesti kako stvar, ki bi organizaciji škodovala, je treba pogumno nastopiti in pojasniti položaj. S prva mogoče ne bo žel uspehov, prej ali slej pa, ko se bo pa izkazalo, da je imel prav, bo dobil za svoj nastop zadoščeno.

Izobrazba.

Z vedno rastočo kulturo rastejo tudi potrebe človeštva. Vsakdo si želi ali pa zahteva vedno več — kapitalist si želi bogastva in milijonov in vsled tega izkorišča delavne sloje, ker mu je navadna pridobitna pot prepočasna; delavec pa si nastopno želi, da si s svojim delom prisluži toliko, da mu je zagotovljena sedanost, še bolj pa bodočnost.

Današnji položaj delavnega ljudstva nam kaže, da je kapitalizem še vedno tisti, ki celo odloča o usodi narodov. Kapitalizem je še vedno najboljši diplomat in vsaka njegova poteza je za proletarijat sunek, ki ga postavi nazaj v brezštevilne legije sužnjev. Moč kapitalizma pa nam je jasno pokazala zadnja vojna. Vse moralno orožje, topovi, puške, strojnice, zrakoplovi — vsa na višku stoječa tehnika, ki je last kapitala, je bilo narejeno napram ljudstvu, ki se je morilo med seboj, je bilo igrača v rokah kapitalizma. Brez odpora je sledilo delavno ljudstvo povelju, brez odpora je umiralo, brez odpora gladovalo in umiralo od pomanjkanja in bede... Ali pa ste videli kapitalista na bojnem polju s puško v roki, ali ste ga videli v strelskih jarkih? Ni ga bilo, kajti njegova naloga v svetovni vojni je bila — na krvi proletarijata zidati palače, ustanavljati banke, dobiti v roke vse gospodarstvo, industrijo, trgovino, obrt in podkupiti z zlatom vse, kar bi ga oviralo pri njegovem načrtu — samodržstvu in samovladi.

Gospodarska in finančna moč skoraj izključno vseh držav leži v rokah kapitalista, ki se z izkoriščanjem delavskih slojev vedno bolj utrjuje.

Kultura in tehnika, ki je tudi izključno last kapitalizma, kajti proletarijat ga občuti

še najbolj ob izkoriščanju svojih delavnih sil — pa je v pravem pomenu besede delo proletarijata. Kapitalizem je pri tem le kupec proizvodov in ima o obratovanju le malo ali pa nič pojma, a vendar je proletarijat, kot proizvajajoči faktor, suženj tiste dobre organizirane kaste, ki s svojo zakrknjenostjo in materialistično izobrazbo podjarmlja celi svet.

Ko so še ljudje živeli mirno in srečno, ko še ni bil vsak košček zemlje ograjen in last posameznika, tako kot je danes, ko še ni bil preračunjen vsak grižljaj, ki ga deneš v usta tako natančno kot je to danes, niso potrebovali ljudje toliko izobrazbe, ker je bila zemlja njih rediteljica in drugih potreb niso poznali.

Pozneje pa, ko so se ljudje združili v naselbine, je vzcvetelo sovraštvo in močnejši je hotel podjarmiti slabejšega. Zemljo, ki je bila popreje last vseh in vsakega, se je pričelo polagoma parcelirati, ali pa so si jo posamezne naselbine priborile. Podjetnejši in zvitejši si je pridobil več in rodovitnejše zemlje, drugi pa si je moral zopet obdelovati pusta, kamenita tla, da je preživel svojo družino. To so bili prvi pojavi materialistične izobrazbe in kapitalizma.

Kapitalizmu pomaga ravno izobrazba, da drži proletarijat na vajetih in ga suče kakor ga hoče. Vprašajte kapitalista koliko stane danes nemška krona, koliko švicarski frank ali lira in odgovoril vam bo do zadnjega vinarja natančno, vprašajte ga za nove izume, stroje, življenske potrebščine, videli boste, da vse natančno ve in kako izvrstno pa zna kapitalizem izkoriščati delavne sloje, to nam kaže dejstvo, da z največjo zvižajo ustanavlja in vzdržuje meščanske stranke pod raznimi ljudskimi imeni. Te stranke so delo kapitalizma in njegovo najmočnejše orožje v boju zoper proletarijat. Svoje sužnje je oblekel kapitalizem v ljudsko obleko, obraze jim je pokril s kinkami, na jezik pa jim je položil hinavščino, s katero sleparijo ljudstvo in ga spravljajo v svoje brloge, češ, mi vas bomo rešili kapitalističnega suženjstva. V resnici pa je njih naloga — kot sužnjev kapitalizma — razcepljati proletarijat, da se ne združi. Da je temu res tako, pa nam je zopet dokaz dejstvo, da se kapitalisti, ki so pristaši različnih takih meščanskih strank, ne sovražijo med seboj, kadar jim gre za kupčijo in izkoriščanje delavstva, dočim sejejo med proletarijat ne le politično, temveč tudi socialno-politično sovraštvo. Le pogledimo kapitaliste združene v zvezi industrijcev ali v trgovskem gremiju, kako so složni proti ljudstvu. Vse to je prinesla kapitalizmu materialistična izobrazba.

Vsem, ki so dobre volje!

Reorganiziran socialist je kakor riba na suhem. Cepeta in poskakuje tako dolgo, da pride v vodo.

Če pa najdete na suhem ribi podobno žival, ki ne cepeta in se ne trudi, da bi prišla v vodo, kaj boste rekli? Bodisi je omedlela ali je mrtva ali pa sploh ni riba!

Največ je takih rib, ki so bile pri razdoru vržene na suho s tako silo, da so omedlele. Tem je treba pomagati, kajti dokler bodo nezvestne, ne pridejo v vodo. Pomagajte jim!

Mnogo je tudi mrtvih rib, ki že gnijejo med obročnim kamenjem. Prav nevarno je, da nam ne okužijo zraka. Odstranjujte jih!

Pa tudi neke vrste kače so se zelo razmnožile, ki imajo luskinе kakor ribe. Plazijo se okoli vode in se hranijo z — ribami. Pobijajte jih!

Iz stranke.

Sklepi izvrševalnega odbora JSDS in KDZ. V torek dne 1. t. m. je zboroval v Celju izvrševalni odbor naše stranke. Reševal je predvsem vprašanje reda in discipline v stranki. Izvrševalni odbor stoji neomahljivo na stališču, da ima vsak posameznik kakor tudi krajevne organizacije brezpogojno upoštevati strankin statut. Poročilo in obračun ljubljanske politične organizacije je vzel izvrševalni odbor takrat še na znanje.

Tako tudi konstituiranje občinskih zastopov v avtonomnih mestih.

V strankino načelstvo, ki ga je bilo treba izpolniti, so bili izvoljeni sodrugi Franjo Koren kot načelnik, dr. L. Perič in dr. C. Jelenc.

Centralno tajništvo JSDS in KDZ v Ljubljani, poštni predal 168.

Ptuj. V nedeljo dne 13. novembra se bo vršila zelo važna konferenca strankinih zaupnikov ptujskega okraja. Vsem organizacijam in podružnicam KDZ kakor tudi posameznim zaupnikom priporočamo, da se konference zanesljivo udeležijo. Dnevni red in lokal konference bo razviden na vabilih, ki se jih bo razpošiljalo. Organizacije, posebno pa zaupniki, ki bi pomotoma ne prejeli vabila, naj se konference vseeno udeležijo. Ker se bo na konferenci razpravljalo o zelo važnih zadevah pričakujemo obilne udeležbe. Okrožni odbor.

Dopisi.

Žalec. Kapitalistični hlapei na delu! Delniška pivovarna Žalec-Laško v Žalcu ima nekoga upravitelja, ki sliši na ime Karl Naprotnik. Ta gospod je zvesti sluga velekapitalista Robleka, diktatorja žalskih „burgarjev“, ki je načeloval tudi več let kot župan v Žalcu, seveda brez ljudske volje. Sedaj pa, ko gospod Roblek ni več župan, se maščuje nad organiziranim delavstvom. Gospod Naprotnik je silno jezen na socialne demokrate, ker so imeli shod pri g. Piklu v Žalcu, katerega so se tudi udeležiti delavei in delavke pivovarniškega paradiža. Da je lažje ogoljufal vsako osebo na dan za eno krono in en liter piva, je izplačeval kar trem skupaj njih zaslužek. Ko so delavke povedale, da jim je premalo izplačal, je kričal nad njimi, češ, naj vam odračunajo plačo socialni demokrate.

Zob: (22. nadaljevanje.)

Socializem in vera.

Modrovanje navadnega človeka.

Ta stroka delavstva je imela vselej mnogo prilike izobraziti svoje člane bolj nego je to mogoče pri drugih strokah. Dala je socializmu precej navdušenih in požrtvovalnih bojevnikov. Toda to je bilo takrat, ko med zaslužki posameznih delavskih strok, da, še niti med neizvežbanim delavcem in izvežbanim profesionistom v isti stroki ni bilo takega razločka, da bi zaslužil profesionist za dva delavca. Dandanes pa zasluži profesionist te stroke ne le za dva, temveč tudi za tri, za štiri, celo za pet delavcev. Po vrhu se mu pa ni treba bati nezaposlenosti, ki tlači navadnega delavca dan na dan. Razloček med obema je tako velikanski, da takega niti med kapitalističnim mojstrom in njegovim pomočnikom ni bilo.

Zdaj se pa spomnite na tiste žalostne pojave, ki so vsem nasprotnikom socializma dajali in še dajejo najhujše orožje proti nam: da smo namreč socialisti samo iz sebičnosti, da zahtevamo vedno več in več samo tako

Gospod Naprotnik naj vzame na znanje, da bodo socialni demokrate delavske plače pravično izračunali in s pijavkami vašega kalibra obračunali. Delavec.

Po svetu.

Poljska in svobodno mesto Gdansko sta podpisala medsebojno zavezniško pogodbo.

Alandske otoke so v Ženevi nevtalzirali, obenem so določili, da se otoki ne smejo utrditi.

Upravno vodstvo švicarske socialno-demokratske stranke zahteva v pozivu najstrožje nadzorstvo vseh oseb, ki uživajo v Švici azilno pravo in ki kot člani visokih političnih krogov zbujaajo bojazen, da bi zamogli zlorabiti azilno pravo kakor kralj Karel.

Pomoč avstrijskega delavstva ruske-mu. Avstrijski delavci so poslali ruske-mu zastopniku za stradajoče na ozemlju Volge 7000 kg zdravil, inštrumentov in obvezil.

Novi Wirthov kabinet v Nemčiji. Državni kancelar in zunanji minister dr. Wirth (centrum), podpredsednik in državni minister Bauer (večinski socialist), notranje stvari dr. Köstner, državnoobrambni minister Gessler (demokrat), gospodarski minister Robert Schmied (več. soc.), minister za prehrano in zač. finančni minister dr. Hermes (centrum), minister za pošto Giesbert (centrum), delovni minister Braun (soc. demokrat), minister za promet Gröner (demokr.), pravosodje Radbruch (soc. dem.), minister za obnovo še ni zasedeno.

Nemški vlakovodje se pripravljajo na splošno stavko, ker prometno ministrstvo ni držalo svoje obljube glede povišanja mezd. Vlakovodij je na Nemškem 75.000.

Švica izganja. Zvezni svet je sklenil izgnati vse spremstvo Karla Habsburskega in člane te rodbine, v kolikor niso potrebni za oskrbovanje otrok, ki še ostanejo v Švici.

Papež proti klerikalnim strankam in izrabljanju cerkvene avtoritete v politične svrhe. Papež Benedikt XV. odklanja vsak klerikalizem v tem smislu, da bi cerkvene oblasti imele skrbstvo nad političnimi strankami v čisto političnih zadevah.

Francoski kredit za stradajočo Rusijo. Finančni odsek francoske zbornice je sprejel zakonski načrt za kredit pet milijonov frankov za stradajoče v Rusiji, od katerih bodo štiri milijone uporabili za nakup živil. — Francoska, izgleda, hoče spremeniti svojo dosedanjo taktiko v vprašanju pomoči za Rusijo. Najbrže se ji hoče nekoliko prikupiti, da bi ji sovjetska vlada ne delala kake zgage pri novem „prijateljstvu“ z Angorci.

Bolgarska, kakor sama vlada poroča, ni mobilizirala.

Angleško-irska pogajanja se nahajajo v novi nevarnosti, da se razbijejo. Obe stranki sta storili važne sklepe, to se pravi, voditelji obeh strank. De Valera, vodja sinfajnovcev, je zavzel tako odklonilno stališče, da utegne priti do novih sporov.

dolgo, dokler sami ne dosežemo, kadar pa že imamo dovolj, ne maramo o socializmu nič več niti slišati. Da zahtevamo „delitev imetja“, dokler bi pri delitvi imeli dobiček, da pa na to pozabimo takoj, ko bi imeli od svojega kaj oddati. Za dokaz tega so nasprotniki navajali tiste pomočnike, ki so bili prej hudi socialisti, ki so pa postali takoj nasprotniki socializma, ko so postali mojstri. Prej so zahtevali kratek delavni čas pa visoke mezde, zdaj pa narobe. Prej so očitali mojstrom, da nič ne delajo in da imajo velike nezasluzene dobičke, zdaj pa očitajo pomočnikom, da počejo nič delati in da niti ne znajo nič. Če jih pa kdo opozori na to nasprotje, so takoj pripravljeni izjaviti: sedanji pomočniki niso nič vredni.

Jasno je, da to niso bili nikdar pravi socialisti! Kajti socializem se bojuje za socialno pravičnost, tem ljudem se pa vidi na prvi mah, da ne zahtevajo pravice, temveč le dobiček, prav tako kakor kapitalisti. Ali ni prav, če jih potem tudi imenujemo kapitaliste? Ali ni prav, če smo rekli: Ni vsak kapitalist, kdor ima kapital, pa tudi socialist ni vsak, kdor kapitala nima. Kapitalist je tisti, ki ima kapital in misli, da ima ž njim

Brezposelnost na Angleškem navzlic vsem ljubim ukrepom britanske vlade le noče in noče ponehati. Kaj še: predzadnji teden jih je bilo 1,376.768, toda zadnji teden je po uradnih izvidih njih število naraslo na 1,384.000 ubogih duš.

Angleška in portugalska vlada sta pri Zvezi narodov intervenirali za ustvaritev posebne mednarodnega zakonika v obrambo živali.

V Kraslicah na Češkem so tamošnji nemški prebivalci demonstrirali proti nekemu vojaškemu oddelku. Vojaki so nato ubili 11 oseb, 10 pa ranili.

Mednarodna delovna konferenca v Ženevi. Na tretji seji mednarodne delovne konference so razpravljali o vprašanih pristojnosti in oportunitete. Konferenca je izjavila, da se smatra kot pristojna za razpravo teh vprašanj. Po daljši razpravi se je glasovalo o resoluciji, ki so jo predložili Mahaim (delegat belgijske vlade), Baldeli (delegat italijanskega delavstva) in Jouhaux (delegat francoskega delavstva). Resolucija veli: Konferenca se smatra kot pristojna za obravnavanje delavskih pogojev za poljedelstvo in sklene, da se pretresajo vprašanja o ureditvi delovnega časa, o pobijanju brezposelnosti in njenih posledic ter vprašanje o varstvu žena in otrok pri poljedelstvu. Fontaine (Francija) je protestiral proti zaključku obravnavanja, ker zastopniki Francije ne morejo označiti svojega stališča. Resolucija je bila petem sprejeta s 54 proti 20 glasovom.

Ljudi brez strehe je na Nemškem preko enega milijona. V samem Berlinu jih štejejo okrog 100.000. Treba je pa pripomniti, da se Nemčija veliko bolj kot vse druge države briga za zgradbo novih stanovanjskih hiš. Kako slabo mora biti v tem oziru torej drugod.

Grški dezertjerji, ki so zbežali na otok Kreto, so se tam, dobro oboroženi, dvignili proti grški oblasti in zahtevajo, da se takoj odstrani krétski namestnik in grške vojne ladje. Dezertjerjev je nad 2000.

Mir med sosedi. Iz Moskve poročajo, da je bila med sovjetskimi republikami Azerbejdžan, Armenijo in Gruzijo ter Turško na drugi strani podpisana mirovna pogodba.

Tedenske vesti.

Razdelitev države v oblasti. Narodne skupščini je predložen zakon o razdelitvi države v 25 oblasti, o oblastni in srezki avtonomiji in o centralni upravi. Zakonski načrt, ki med drugim predvideva razdelitev Slovenije v ljubljansko in mariborsko oblast. Ljubljanski oblasti bi pripadel tudi sodni okraj Laško in področje okrajnega glavarstva Bročice razven onega dela sodnega okraja Kozje, ki bi pripadel mariborski oblasti. Občina Velika dolina v krškem okraju bi pripadla pod oblast Zagreb, občina Osilnica pod Karlovac. Ljubljanski oblasti naj se priključi tudi Prezid in Žumberk, a Dol. Lendava bi pripadla pod oblast Varaždin.

Ob južne meje Albanije je zbranih nad 12.000 grških dobrovoljcev in na severu ogro-

vse, in tisti, ki hoče imeti kapital, da bo imel ž njim vse. Kajti bistvo kapitalizma ni kapital sam, temveč vera v vsemo-gočnost kapitala.

Pravi socialist pa mora imeti vero v družbo in njeno organizirano delo, to se pravi, verjeti mora v socializem. Delati mora za socialno pravičnost, ne za kapital. Če pa že mora zbirati kapital, ker živimo v kapitalistični družbi in ker se v tej družbi z delom zasluženi kapital ne more smatrati za tatvino, kakor kapital pridobljeni brez dela, če mu torej ne moremo očitati tega kapitala, mu moramo pa vendar očitati vero v ta kapital, če vidimo, da je izpremenil svoje prepričanje. Kajti, če ne dela kot mojster tako kakor je kot pomočnik zahteval od drugih mojstrov, ni izpremenil svojega prepričanja zato, ker so njegovi pomočniki leni in nezmožni, temveč zato, ker hoče imeti večji dobiček. Ker ima toliko kapitala, da si je lahko kupil produktivna sredstva, se je prevzel in pozabil na socialno pravičnost. Ne veruje več v družbo in delo, ne veruje več v socialno svobodo omejeno po pravičnosti, temveč zahteva zase liberalno svobodo, ki pravi: vsak lahko dela, kar hoče, pa čeprav družbi škoduje. Ker ima

žajo Albanijo naše čete. Albanska vlada je zaradi tega ogroženja protestirala pri antanti.

Promet vzpostavljen. Kakor poročajo listi, je vzpostavljen železniški promet z Jugoslavijo, Čehoslovaško in Avstrijo, ki je bil radi političnih dogodkov nekaj dni prekinjen.

Prosvetne razmere v naši državi so najbolj razvidne iz naslednje zanimive statistike: Vsa naša država šteje 18.377 učiteljev, tako da pade na vsakega posameznega učitelja 669 prebivalcev. In sicer je razmerje po posameznih pokrajinah sledeč: V Srbiji, Črni gori in Vojvodini je 8502 učitelja (1 učitelj na 665 prebivalcev), v Bosni in Hercegovini 1318 (1:1421), v Dalmaciji 1007 učiteljev (1:300), v Hrvaški in Slavoniji 4274 (1:634), v Sloveniji pa 3269 (1:310). V Sloveniji se kaj radi ponašamo, da smo najkulturnejše jugoslovansko pleme. Ta statistika tega ne dokazuje.

Šikane. Gotovo je potrebno preiskovati potnike, če ne nosijo zlata in drugih vrednosti iz države. Nikdar pa ni potrebno stikati po žepih potnikov, ki potujejo v notranjosti države. Iz Ljubljane v Celje lahko neseš kolikor hočeš, tudi ti nič ne pomaga, če v Celju oddaš svoj denar komu drugemu, ki se pelje dalje do Maribora in odda tam zopet komu drugemu, ki gre čez mejo — upamo namreč, da preiskujejo finančni organi vse tiste, ki grejo od Maribora še dalje in čez mejo! Če nagajate potnikom v Litiji, se bojimo, da vam ne bo ostalo časa za pregledovanje pred mejo!

Nov velikanski most zgradijo v New Yorku čez reko Hudson, ki bo potem mesto vezal z državo New Jersey. Most bo stal sto milijonov dolarjev (25 milijard naših kron) in bo 6 km 450 m dolg. Menda iz same konkurence so sklenili v San Francisku, da zgrade aličen most, ki bo stal še več nego sto milijonov dolarjev.

Nov „Titanic“. Veliki sovjetski parnik „Ilja“, ki je poleg drugega prevažal tudi 2000 ton živil, je zadel v Belem morju ob plavajočo ledeno goro in se potopil. Samo posadka se je rešila.

Čehoslovaška republika je odredila mobilizacijo in zavzela najodločnejše stališče proti povratku Habsburžanov na madžarski prestol.

Gospodarstvo.

Jugoslovanski izvoz. Po uradnih poročilih je vrednost jugoslovanskega izvoza v prvih treh mesecih l. 1921. znašala 569 milijonov napram 228 milijonov v istem času preteklega leta. Ta vsota se deli: 220.1 milijona na žito, koruzo in moko, 170.6 mil. na meso in jajca, 13.1 mil. na cement, ostalo pa na razne druge predmete.

Izvoz sliv iz Srbije. Od 15. septembra do 15. oktobra je došlo na trg 7.593.702 kg sliv. Od teh se je izvozilo 3.532.630 kg sliv in 30.660 kg pekmeza. Slive so izvožene večinoma v Nemčijo.

Naša trgovinska mornarica sestoji po podatkih „Jugoslovanskega Pomorca“ iz 808

brodov (nad 10 registertonami), skupaj 139.000 brutoton. Od tega je 606 jadrnic. Poleg tega ima še eno parno jahto, ki služi kot šolska ladja.

Jugoslovansko posojilo na Angleškem. Iz Londona poročajo, da je minister financ Kumanudi sklenil tamkaj posojilo 20 milijonov funtov šterlingov, t. j. 500 mil. zlatih dinarjev.

Nad 700 vagonov goveje živine stoji na progi od Zagreba, Zidanega mosta do Logatca pripravljenih za izvoz.

Drugi veliki semenj vzorcev v Ljubljani. V letu 1922. se priredi v Ljubljani drugi veliki semenj vzorcev v jeseni.

Italijanska vlada je prepovedala tudi uvoz krompirja iz Jugoslavije. Krompir pač ne bo leha na živinski kugi, torej je razvidno, da gre za sistematične korake proti jugoslovanski državi! Kar se tega tiče, naj se obojestranski buržuji med seboj pogovorijo, nam kot konsumentom je prav, če si med sabo nagajajo, le škoda, da nimajo naši verižniki toliko patrijotske korajže in zapojejo italijanskim verižnikom tudi eno na goali za njih ničvredno staro blago, ki ga moramo potem mi kupovati. Nam, kot konsumentom, ni prav, da niso naši verižniki večji patriotje navzlic svojim nasprotnim trditvam.

Cene živilom v Zedinjenih državah sedaj stalno naraščajo. Uradne statistike izkazujejo za zadnji mesec povprečni porastek 4.3 odstotkov. In v takih okoliščinah pripravljajo ameriški milijarderji nove atentate na delavske mezde!

V zaščito naše železne industrije. Zastopniki železne industrije z Jesenic in Celja so predložili ministru trgovine in industrije dr. Spahu spomenico v zaščito naše železne industrije. Zaposlili so tudi za g. dr. Kukovca. Predlagali so uvedbo obrambnega uvoznega carinskega tarifa proti inozemski konkurenci.

Kruh le na izkaznice prodajajo v zadnjem času zopet v Pragi, pri čemer se vrši stroga kontrola. Pa pravijo, da je Čehoslovaška ena najbogatejših dežel! Radi par bogatejših krvososov — morda. Značilno je, kako se vse meščanske države trudijo s strogo kontrolo, kadar jo je treba izvrševati nad nepremožnim kosumentom, toda do danes smo malokdaj slišali, da bi kaka meščanska država izvrševala kontrolo nad bogatimi žeparji.

Draginja v Londonu. Dne 1. oktobra so bili stroški za življenje za 110 odst. višji, kot meseca julija 1914, dočim so bili 1. septembra še za 120 odst. višji.

Čehoslovaške železnice bodo elektrificirali. V ta namen zgradijo veliko vodno centralo ob Labi, kjer bodo upotrebovali najnovejši tip takozv. Kaplanovih turbin, ki so se zelo dobro obnesle.

Tobačni monopol v Albaniji se je preskrbela neka angleška družba. — Pač, kjer se prepirata dva, tretji klobake pobira.

Na račun vojne odškodnine moramo dobiti v teku treh let 50.000 konjev iz Nemčije. Do konca tega leta dobimo 12.125 glav, doslej smo jih dobili 8846.

Žalibog je bilo vprašanje vere in svetovnega naziranja pri mnogih socialistih preveč postranska stvar, ker so napačno razumeli socialistični nauk, da je vera zasebna stvar. V verskih vprašanjih si sam osebno odločilen in odgovoren, nihče drugi ne more v tem vprašanju prav nič storiti zate. Niti otroka, niti odraslega človeka ne moreš s silo narediti pobožnega, niti mu ne moreš njegove vere izruvat iz srca. Po domače pravimo: nihče ne more nikogar za ušesa v nebesa vleči. Ker so fevdalci, gospodarji sveta v preteklih stoletjih zahtevali in izsiljevali od svojega ljudstva, da mora verovati tisto, kar oni hočejo, so morali pametnejši ljudje zahtevati svobode v tem vprašanju. To in le to pomeni socialistični nauk, da je vera zasebna zadeva. Nikakor pa ni postranska zadeva. Če si vzgojen kot kristjan, ne smeš iz lenobe kar kratkotalo prenehati izpolnjevati svoje verske dolžnosti, temveč moraš svoje razmerje do vere, svojo pobožnost, svojo religijo imeti jasno začrtano. Če veruješ Mojzesu, moraš izpolnjevati njegove zapovedi, če veruješ, da je bil Jezus bog, je tvoja dolžnost, da se te vere držiš, če veruješ, da so duhovniki božji namestniki, moraš brez ugovora iz-

Amerikanski Slovenci pravijo:

Ako čitaš, ne čitaj le z očmi, ampak z mežgani.

Boj za socializem je boj za svobodo.

Vera, ki je odvisna od strahu pred poklom, ne more imeti velike moči.

Ljudem je lahko ugajati, ampak težko z resnico. Večini je prijetna laž veliko ljubša od trde resnice.

Kdor v sedanjih časih po tolikih izkušnjah še vedno seje razdor v vrste zavednega delavstva, vrši delo, katerega ne bi mogli izvršiti najbolj plačani kapitalistični agentje.

Iščemo delavce za socializem. Plača: Socialistični družabni red, če je ne bož deležati, jo bodo tvoji potomci, toda plača ne izostane. To si zapomni in delaj, kakor so delali drugi pred teboj, ki so odpravili telesno suženjstvo, tlako in druge nadloge, ki so tlačili človeštvo v prošlosti. Iz „Proletarca“.

Izjemoma tudi nekaj pametnega.

Zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani je izdal zelo potrebno knjigo: „Nalezljive bolezni“. Sestavil jo je dr. E. Mayer. Priložena je bila časopisu „Zdravje“, ki ga izdaja isti zdravstveni odsek. „Zdravje“ izhaja enkrat mesečno in stane letno 6 dinarjev, polletno 3 dinarje, za inozemstvo pa letno 10 dinarjev. Vse hvale vredno!

O nalezljivih boleznih je naše ljudstvo vse premalo poučeno. Kadar je že vse okuženo, je prepozno premišljevat, največ pomaga, če se znamo braniti pravočasno in se rešimo bolezni še predno nas napade. To velja posebno za najrazširjene nalezljive bolezni, jetiko in spolne bolezni. Avstrija je strašno grešila, ko se je udajala mračnjakom in se bala o teh stvareh govoriti odkrito. Spolne bolezni bi se ne bile nikdar tako razširile, če bi bilo ljudstvo poučeno. Prav hvaležni smo ministrstvu za narodno zdravje, da je nastopilo v tem oziru naprednejšo pot.

„Nalezljive bolezni“ so knjiga, ki jo vsem prav toplo priporočamo. Čeprav ni pisana lahko, veliko tujih in nerazumljivih izrazov je v nji, tudi napak ni malo, ki posebno preprostega človeka zelo motijo — vendar razumel jo bo, če bo hotel čitati počasi, s preudarkom.

moč, da lahko odira svoje delavce, zato veruje, da je njegov kapital vsemogočen. Pravi kapitalist je, čeprav morebiti še vedno hodi med nekdanje svoje sodruge, ki so ostali pomočniki, in se morebiti tudi še vedno šteje za socialista. Prav taki so tisti današnji socialisti, ki imajo trikratne in še večkratne zasluzke, nego njih sodrug, pa se združujejo samo s sebi enakimi, češ, kam pa pridemo, če bomo čakali, da ti revčki za nami pricaplajo. Kapitalisti so, čeprav pravzaprav v sedanjih težkih razmerah niti njihovi zasluzki ne zadoščajo za udobno življenje. Kot socialisti bi morali misliti na socialno pravičnost, priznati, da njih trikrat ali petkrat revnejši sodrug niso sami krivi svoje revščine, temveč da je tega kriv kapitalistični sistem, ki ga ti srenejši delavci s svojim kapitalističnim svetovnim naziranjem tudi sami podpirajo, čeprav se v svoji plitvi površnosti še vedno imenujejo socialiste.

Vera brez del je mrtva. To velja za socialistično vero prav tako, kakor za krščansko in vse druge vere. Ker je to pomanjkanje vere tudi pri socialistih prav pogosto, podobno kakor pri kristjanih, je treba tudi socialistom prav tako kakor kristjanom povedati, da je vera brez del mrtva!

polniti vse, kar ti zapovedo. Če pa vsega tega ne veruješ, moraš najti kak drug dogovor na vprašanje odkod smo, čemu smo, kdo je stvarnik, kratko, imeti moraš svoje svetovno naziranje. Tega pa ne pridobiš s tem, da se vpišeš med svobodomiselnice ali pa socialiste! Če si tam vpisan, ti ne pomaga nič več, kakor če si vpisan med katoliki. Treba je moliti ali pa misliti, treba je hoditi v cerkev ali pa na predavanja, treba je čitati molitvenike ali pa znanstvene knjige, eno ali drugo moraš izpolnjevati, če hočeš biti srečen. Če ne veruješ prerokom, moraš verovati sebi, če si zapustil cerkev, ne smeš zapustiti sebe — iskati moraš resnice in držati se moraš resnice. Vera ni postranska stvar, vera je le zasebna stvar, sam si moraš ustvariti svojo vero, potem moraš pa po tisti veri tudi živeti, kajti vera brez del je mrtva.

Kakšni socialisti so tisti, ki ne živijo socialistično?

Kakšne so tiste organizacije, ki ne delajo za socialistično družbo, temveč le zase?

Kakšne so tiste strokovne organizacije, ki se ne brigajo več za socializem, če so same že dosegle polne lonce?

